

Diagnosis participada

PORRERES DECIDEIX

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

Informe elaborat:
Neus Ramis Seguí

Direcció:
Neus Ramis Seguí

Redacció:
Neus Ramis Seguí
Quòrum Consultors S.L.
Ajuntament de Porreres

Col·laboradors:
Quòrum Consultors S.L.

Porreres
Juliol de 2016

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA DIAGNOSIS: ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA AL MUNICIPI DE PORRERES.....	5
1.1.	Context	5
1.2.	La resposta: noves propostes metodològiques	5
1.3.	Porreres decideix.....	6
1.4.	Diagnosi: definició, objectius, dimensions analítiques, metodologia.	7
2.	MARC TEÒRIC.....	10
2.1.	Que és la participació ciutadana	10
2.2.	Qui pot participar	10
2.3.	Com es pot participar	12
2.4.	Per què hem de participar.....	13
3.	MARC JURÍDIC	15
3.1.	Constitució espanyola	15
3.2.	Estatut d'Autonomia de les Illes Balears	16
3.3.	Avantprojecte de Llei de la Carta de Drets Socials per la ciutadania de les Illes Balears.	17
3.4.	El Reglament Orgànic Municipal (ROM)	17
3.5.	Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Porreres.....	18
4.	EL MAPA DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA AL MUNICIPI DE PORRERES	21
4.1.	Dimensió analítica 1: La Participació.	21
4.2.	Dimensió analítica 2. Associacionisme i participació comunitària	23
4.2.1	El teixit associatiu: punts forts i febles.....	23
4.2.2	Els grups informals	26
4.2.3	El teixit associatiu i el seu entorn: el treball en xarxa i la relació amb l'Ajuntament.	27
4.2.4	Processos i experiències comunitàries.....	30

4.3.	Dimensió analítica 3. Processos, mecanismes i espais participatius	32
4.3.1	Espais i òrgans de participació	33
4.3.2	Mecanismes de participació.....	39
5.	REPTES DE FUTUR. DIAGNOSIS PARTICIPADA.....	48
5.1.	Punts forts i punts febles alhora de fer participació a Porreres	48
5.2	.Reptes generals i recomanacions finals	49
6.	Opinió dels entrevistats i dels membres de les entitats.....	51
6.1.	Entrevistes qualitatives	51
6.2	Taller d'entitats	52
6.3	Qüestionaris a 20 persones referent.....	53

1. INTRODUCCIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA DIAGNOSIS: ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA AL MUNICIPI DE PORRERES.

1.1. Context

El nostre sistema de govern sofreix des de fa dècades d'un **dèficit democràtic** degut, entre d'altres elements, a l'herència institucional i cultural de molts d'anys de manca de democràcia així com a les dificultats de superar-ne els reptes que plantejava. El dèficit democràtic es materialitza dia a dia en la recurrència de casos de corrupció, la burocràcia que genera processos lents i ineficients, el sentiment de falta d'efectivitat dels poders públics o el procés de "màrqueting electoral" que crea la sensació de que la ciutadania tan sols pot escollir cada quatre anys als seus representants polítics que després estan lluny de les seves demandes.

Tot plegat ha afeblit la confiança de la gent respecte les institucions públiques generant desafecció, desencantament i distància entre el ciutadà i l'administració. Es percep així mateix aquest sentiment en la cultura generalitzada de la queixa on la ciutadania tendeix a responsabilitzar als mandataris i funcionariat sobre els problemes del municipi sense, per tant, adoptar una actitud propositiva de transformació i millora. No obstant, en molts casos manquen els canals i mètodes necessaris per poder passar de la cultura de la queixa a la cultura de la proposta i corresponsabilització amb el bé comú.

La **desconnexió** entre els agents del territori i els processos on es debaten les polítiques públiques fa que la sensació general sigui la de tenir una administració pública poc propera, amb mètodes poc afinats per saber respondre a les necessitats del seu poble, principal destinatari dels assumptes públics. Aquests factors són inversament proporcionals a tenir una estructura social **cohesionada** i amb **consciència col·lectiva o de comunitat**.

1.2. La resposta: noves propostes metodològiques

Al llarg d'aquests darrers deu anys les demandes i necessitats ciutadanes envers l'administració pública, especialment la municipalitat, han anat creixent, obligant als ajuntaments a buscar noves maneres de respondre de forma efectiva a partir de nous models d'organització interna i de decisió i execució de polítiques públiques. En aquest sentit, les ciències socials aplicades han presentat tot una sèrie de metodologies, que de cada cop tenen més bona rebuda, encaminades a fomentar

en l'administració pública, criteris com la transversalitat¹, la transparència², l'administració relacional³ o la participació ciutadana. Tots ells interconnectats uns amb els altres.

La participació ciutadana en concret, ha emergit com una proposta eficaç en la manera de decidir, implementar i fer el seguiment dels assumptes públics. A més de constituir un dret i una obligació dels governs i de la ciutadania, la participació ciutadana suposa una oportunitat per fomentar una societat més democràtica, cohesionada, inclusiva i implicada en els afers públics. Així mateix, constitueix una oportunitat per aconseguir una administració més transparent, relacional i transversal.

1.3. Porreres decideix

L'Ajuntament de Porreres presenta el procés **Porreres Decideix**, que implica l'elaboració d'un Pla Director de Participació Ciutadana que pretén organitzar i sistematitzar els canals, espais, processos i projectes municipals que afavoreixen i impulsen la participació ciutadana. Podríem definir el Pla Director **Porreres Decideix** com una eina de planificació estratègica i d'execució de l'Ajuntament de Porreres que té la finalitat de dissenyar i implementar, conjuntament amb la ciutadania, un model de governança proper i relacional, tot definint un full de ruta relatiu a la promoció i desenvolupament de les polítiques participatives, d'implicació ciutadana i de foment de l'associacionisme. El Pla Director repon a les preguntes clau de "qui" participa, "sobre quines qüestions" i "com" es participa.

Els principals elements pel desplegament de **Porreres Decideix** són (1) L'elaboració d'una diagnosi per conèixer l'estat de la participació ciutadana al municipi (2) la definició d'unes línies estratègiques que orientin els projectes de participació a desenvolupar en aquesta legislatura, (3) la definició d'un programa d'actuacions en participació ciutadana a dur a terme durant el mandat.

¹ La transversalitat és una eina organitzativa interna que permet a l'administració adaptar-se a la multidimensionalitat de la nova realitat social a partir d'una metodologia d'intervenció en polítiques públiques que aprofita sinergies de les distintes àrees implicades.

² La transparència és un criteri que prioritza la comunicació i divulgació de tota la informació en matèria municipal i d'organització interna usant el màxim de mitjans i canals possibles.

³ L'administració relacional és aquella pròxima capaç de respondre a les demandes de la ciutadania així com a col·laborar i permetre el reconeixement mutu entre polítics, tècnics, agents socials i ciutadania.

1.4. Diagnòs: definició, objectius, dimensions analítiques, metodologia.

Abans de definir les línies estratègiques que determinaran els fonaments de la participació durant el present mandat 2015-2019, cal prendre-li el pols a Porreres en matèria de participació, conèixer la seva tradició participativa, saber quins recursos existeixen, quina relació hi ha entre els diferents actors (tècnics, polítics, ciutadania no associada i agents socials) i quin rol té l'ajuntament en la seva coordinació. Amb altres paraules, quin és l'estat de la participació a Porreres fins a dia d'avui.

El present document té la voluntat de respondre a aquesta necessitat, seguint els següents **objectius generals**:

- Saber quin és el discurs en matèria de participació en el municipi de Porreres.
- Conèixer qui participa:
- Conèixer com es participa.
- Saber quins són els reptes de futur.

Per assolir els objectius anomenats, requerim d'una metodologia que estructurarà la present investigació. Trobem en primer lloc, les **dimensions analítiques** que són els elements vertebradors de la diagnòs i ens indiquen que hem d'estudiar:

- Dimensió analítica 1: **La Participació.**

Aquesta dimensió comprèn l'estudi del que tant l'administració pública com els agents socials entenen per participació ciutadana. Els elements a estudiar son:

- (1) que és la participació,
- (2) com es percep,
- (3) quin llenguatge de la participació s'usa.

La informació que se n'extragui ens servirà per saber si existeix un discurs de la participació real, lo qual ens donarà indicis sobre el tipus de mesures pedagògiques o cultura participativa a engegar des de l'administració pública. Això és, si es requereix de projectes formatius específics i a quin col·lectiu, si s'ha de donar més informació bàsica sobre participació ciutadana mitjançant fulletons o l'espai virtual previst per aquest àmbit, si s'han d'organitzar taules redones, etc.

- Dimensió analítica 2. **Teixit associatiu.**

Aquesta dimensió analítica té el propòsit d'estudiar el tipus de teixit associatiu que trobem a Porreres. Els elements a estudiar son:

- (1) Tipologia d'agents socials registrats i com interactuen en el territori.
- (2) Saber si existeixen entitats o associacions no registrades i com interactuen en el territori.
- (3) El treball en xarxa entre agents socials.
- (4) L' interrelació entre entitats i administració pública .

- (5) Les dinàmiques de les entitats

La informació d'aquesta dimensió servirà per conèixer la naturalesa d'un dels interlocutors més rellevants i mobilitzador que té la municipalitat així com el seu funcionament. Amb els resultats obtinguts es podrà proposar el disseny de polítiques dirigides a potenciar el teixit associatiu i superar els reptes que aquest presenta.

— Dimensió analítica 3. **Processos i espais participatius.**

En aquesta dimensió es tracta de saber quina és i com és l'estructura organitzativa municipal formal i no formal prevista per fer participació. S'analitzaran els següents elements:

- (1) esbrinar si existeixen òrgans permanents de participació formals (consells sectorials, consells de barri...) i no formals (taules d'educació, comissions d'esports...) i quin n'és el seu funcionament;
- (2) Saber si es preveu la realització de processos formals de participació i si és el cas, quin és el seu us (si es poden convocar referèndums, quins són els processos de queixa ciutadana, si la ciutadania els usa...).
- (3) Esbrinar si hi ha o hi ha hagut accions o processos de participació ciutadana rellevants.
- (4) Conèixer el rol de l'Ajuntament com a agent relacional de les demandes dels agents socials, saber com es relacionen.

Els resultats obtinguts serviran per conèixer l'estructura orgànica i els mecanismes prevists a nivell municipal per fer participació.

— Dimensió analítica 4. **Reptes de futur.**

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

Aquesta dimensió ens servirà per estudiar les febleses, potencialitats i oportunitats que té la participació ciutadana a Porreres. Servirà així mateix per començar a definir unes primeres línies sobre com hauria de ser la participació a Porreres i quins canals seria recomanable de posar en marxa o modificar-ne el seu funcionament. S'estudiaran els següents elements:

- (1) Esbrinar les dificultats en la promoció de la participació ciutadana a Porreres.
- (2) Saber quines són les potencialitats.
- (3) Definir el rol de l'Ajuntament com a actor pilar que relacioni i canalitzi les distintes demandes i necessitats dels agents socials i ciutadania no associada.

L'anàlisi dels resultats d'aquesta secció marcaran unes primeres línies sobre algunes de les propostes que el Pla Director de participació ciutadana de Porreres hauria d'incloure.

Aquestes quatre dimensions analítiques ens aportaran informació suficient per crear un mapa de la participació ciutadana al municipi de Porreres que permetrà saber els recursos disponibles i els que s'haurien de generar, potenciar o modificar.

Tornant a la metodologia emprada, en segon lloc anomenarem des d'on s'extraurà la informació:

- Documentació legal: S'analitzaran els fonaments legals i jurídics que permeten fer participació a Porreres (veure apartat 2, marc jurídic).
- Documentació *online* i escrita (pàgines webs, diaris locals...).
- Entrevistes qualitatives semitancades a polítics i tècnics (5 entrevistes).
- Taller participatiu amb els agents socials del territori (entitats i associacions).
- Qüestionaris a entitats (20 qüestionaris, dels quals n'hi ha 7 d'omplerts).

2. MARC TEÒRIC

Aquesta secció té l'objectiu d'aclarir que entenem per participació ciutadana, quins són els agents que la componen, quines són les metodologies que s'empren (canals, processos, accions puntuals, òrgans...) i perquè és important la seva promoció i implementació en l'actual governança dels afers públics.

2.1. Que és la participació ciutadana

Podem definir participació ciutadana com els espais, processos i mètodes on la ciutadania construeix de manera col·lectiva les polítiques públiques i els projectes comunitaris. Participació ciutadana també podríem definir-la com qualsevol acció que té la intenció d'influir directa o indirectament en la presa de decisions dels assumptes públics.

La participació facilita canals formals de comunicació amb la ciutadania i entitats que es poden emprar per expressar les opinions i idees relatives a la realitat del municipi així com proposar i construir conjuntament actuacions per millorar-la. Un dels molts valors afegits de la participació és la seva vessant inclusiva ja que tothom hi pot participar, aportant el seu coneixement i punt de vista sobre els assumptes del poble.

La participació genera una manera de fer, una cultura determinada que afavoreix la inclusió de les necessitats, demandes i prioritats de la ciutadania, l'enriquiment democràtic i promou la vida comunitària i associativa. És per això que facilita la cohesió social entre la població del municipi. A més, és generadora de consens i diàleg entre els agents que interactuen, funcionant com a mecanisme preventiu de conflicte.

2.2. Qui pot participar

Estem acostumats a relacionar les decisions públiques amb els representants polítics i la seva implementació per part dels tècnics. No obstant, l'actuació municipal pot ser feta per tothom que forma part d'una comunitat: polítics, tècnics, entitats/associacions i ciutadania no associada.

Comencem per les **entitats i associacions**. Constitueixen grups locals que aglutinen i representen temes determinats o àrees territorials i serveixen per dinamitzar la democràcia local. Les entitats conformen un agent social clau que els polítics disposen alhora de conèixer les sensibilitats i demandes que provoca un tema en concret, doncs teòricament representen la

voluntat d'un grup de persones. El càlcul racional dels polítics fa que prefereixin tenir com a interlocutor a una entitat que pot representar a 200 persones que tenir una relació directa amb aquestes 200 persones. Els darrers, opten per negociar amb les entitats que saben, tenen una influència directa sobre les 200 persones i així, evitar un possible conflicte. Per acabar, un altre element positiu a destacar seria la permanència en el temps de la participació, lo qual es diferencia de la participació ciutadana a títol individual que és més esporàdica i puntual.

Tot i que la ciència política ha demostrat que un teixit associatiu fort en un municipi millora la democràcia local, cal esmentar dos elements que són entrebancs en aquesta afirmació:

- Les àrees de representació de les entitats no sempre són un reflex dels interessos reals de la ciutadania del territori. Es pot donar el cas d'haver-hi un municipi amb moltes associacions esportives, tot i que la ciutadania tal volta té d'altres prioritats i interessos.
- Els representants de les entitats no sempre són els portantveus òptims en expressar les demandes dels membres que representen. Pot passar que les entitats els hi falti relleu generacional o que per temes de disponibilitats d'agendes, les representi una persona que no té o que els demés no tenen temps de debatre conjuntament les decisions que es prenen.

En resum, un teixit associatiu potent i capaç d'expressar realment el que la ciutadania demana es positiu per la salut democràtica del territori. Fora bo que aquest fos fort (amb més membres), participatiu (amb dinamitzacions concretes), ric (amb més temàtiques i interessos) i amb mètodes de treball en xarxa, per aprofitar sinèrgies i aprofundir la democràcia social.

La **ciutadania no associada** seria l'altre actor que protagonitza la participació, juntament amb l'administració pública. La participació de la ciutadania no associada genera una apropiació del sistema polític democràtic per part d'aquesta que millora la qualitat democràtica d'un territori. La creació d'espais on la gent dialoga, consensua, expressa les seves opinions o aprèn a escoltar, promou cultura i pedagogia participativa, crea escola de la democràcia on les persones aprenem valors com la convivència, el respecte, el reconeixement mutu i fomenta el pensament crític i analític respecte el que ens envolta.

A través de la implicació ciutadana, podem pal·liar, per exemple, el repte de la representativitat que suposava participar a través d'entitats. Tot i que, es pot donar el cas que "sempre participin els mateixos". Per ampliar el marge de representativitat i pluralisme en la participació cal superar dos reptes: (1) informar i contextualitzar de forma correcta a les persones per tal que coneguin que van a fer, com i en el marc de que; (2) mobilitzar-los a partir d'incentius concrets a fi de que es

comprengui perquè és important que s'impliquin i quina serà la consecució pràctica de les seves accions.

2.3. Com es pot participar

La ciutadania té distints drets pel que fa a la participació ciutadana que el reglament de l'Ajuntament pot traslladar en major o menor mesura en diferents òrgans, mecanismes, espais i processos de participació. Els drets prevists són els següents:

- Dret a la participació.
- Dret a la informació.
- Dret a la petició o sol·licituds al govern municipal en matèries de la seva competència o demanar aclariments sobre actuacions municipals.
- Dret a l'audiència, a ser escoltats en la tramitació dels procediments o en la realització d'actuacions municipals.
- Dret a la iniciativa ciutadana, que permet a qualsevol persona promoure accions municipals.
- Dret a presentar queixes, reclamacions i/o suggeriments.
- Dret d'intervenció en les sessions públiques municipals.
- Dret a la consulta popular o referèndum.

El reglament de participació de cada municipi vetlla per garantir que aquests drets es compleixin a partir de la previsió d'un conjunt d'òrgans, mecanismes i processos municipals que tinguin finalitats participatives. L'estructura municipal prevista per la participació dependrà del grau de desplegament d'aquests darrers. A continuació els anomenem:

- Espais i òrgans de participació
- Consells municipals sectorials⁴
- Consells municipals territorials (com el consell de barris).⁵

⁴ Els consells sectorials són òrgans de participació, informació i proposta sobre diferents sectors d'actuació d'interès per a la ciutat. Tenen el caràcter d'òrgans consultius permanents i tenen per objecte canalitzar la participació, tant de la ciutadania com del món associatiu en els assumptes municipals. (definició extreta de l'Ajuntament d'Esplugues, en línia: <http://www.esplugues.cat/ambits/temes/participacio-es/consells-municipals-sectorials> (12/05/1982)

⁵ Els Consells Territorials són els òrgans de participació establerts sobre la base dels criteris que configuren zones urbanes o barris delimitats per la història o per la geografia administrativa local, i hi participen aquelles entitats i ciutadania no associada de la zona o barri que hi tinguin interès (definició modificada extreta del Reglament de Participació de Paeria, disponible en línia: http://participacio.paeria.cat/participacio-i-civisme/fixers/reglament_de_participacio_ciutadana/reglament_participacio.pdf (12/05/2016).

— Mecanismes de participació:

- Intervencions ciutadanes al Ple Municipal
- Audiències públiques i rendició de comptes.
- Consulta ciutadana/popular
- Referèndum
- Portal de la transparència
- Associacions i processos de participació ciutadana
- Teixit associatiu (registre d'entitats)
- Col·lectius informals
- Processos i experiències comunitàries
- Mitjans de comunicació i informació
- Mitjans municipals.
- Mitjans locals.
- Social Media.
- Pàgina web de l'Ajuntament.
- Oficines d'Atenció al Ciutadà.
- Gestió de les queixes i suggeriments.

2.4. Per què hem de participar

La participació ciutadana es un element clau per millorar la qualitat democràtica a l'àmbit local. Promou una societat activa, crítica, mobilitzada i involucrada en els assumptes públics. A més, afavoreix:

<p>Una administració relacional</p>	<p>Que permeti una proximitat i capacitat de la municipalitat de respondre a les demandes de la ciutadania així com la col·laboració i el reconeixement mutu entre polítics, tècnics, agents socials i ciutadania.</p>
<p>Una administració que adopti el concepte de transversalitat</p>	<p>Eina organitzativa interna que permet a l'administració adaptar-se a la multidimensionalitat de la nova realitat social a partir d'una metodologia d'intervenció i implementació de polítiques públiques que aprofita sinergies de les distintes àrees implicades.</p>

<p>La corresponsabilitat de la ciutadania en els assumptes públics</p>	<p>Generant unes decisions consensuades entre distints actors amb diferents punts de vista. Aquesta corresponsabilització fa que les decisions tinguin certa neutralitat organitzativa, al no provenir únicament de l'administració local.</p>
<p>La proximitat de la municipalitat amb la ciutadania i agents socials</p>	<p>Promou l'obertura de nous canals de diàleg i de formes creatives i innovadores d'opinar, d'expressar les preferències i interessos. Això fa que la ciutadania es senti més seu el poble on resideix i vegi les institucions locals com a còmplices en la construcció del poble que la majoria vol.</p>
<p>Que s'aprofiti el coneixement de la ciutadania en els temes que ella n'és la principal coneixedora</p>	<p>Per exemple, en els assumptes del barri, com la convivència, la remodelació d'una plaça o el foment del transport públic, les persones que viuen allà podran donar uns <i>inputs</i> que tal volta no són tinguts en compte des de les regidories corresponents.</p>
<p>Visibilitat i transparència</p>	<p>En les accions que el govern municipal emprèn i de l'activitat interna que es porta a terme.</p>
<p>Millora de la qualitat de les polítiques públiques</p>	<p>De la seva idoneïtat, del seu consens i suport social.</p>
<p>Sentiment de pertànyer a una comunitat</p>	<p>Ser inclosos en la diversitat que conformem, fomenta la cohesió social, el capital social, la visió col·lectiva (i no individualista) dels assumptes públics.</p>
<p>Persones amb esperit crític i analític</p>	<p>Persones informades i de cada cop més coneixedores de les dinàmiques municipals, element clau per aconseguir un aprofundiment democràtic.</p>

3. MARC JURÍDIC

La **Constitució Espanyola** parla del dret de la ciutadania a participar en els assumptes públics. L'article 75 de l'**Estatut d'Autonomia** esmenta que "el municipi és l'entitat local bàsica de l'organització territorial de les Illes Balears i l'instrument fonamental per a la participació de la comunitat local en els afers públics". Les competències dels ajuntaments, com a òrgans de govern municipals, venen delimitades per aquesta legislació autonòmica i la **Llei 7/1985 reguladora de les bases del regim local**. A més, hem volgut afegir un altre instrument legislatiu per la seva rellevància, tot i que encara no està en vigor, que és la **Carta de Drets Socials per la ciutadania de les Illes Balears**. El municipi de Porreres ha desenvolupat una normativa de participació ciutadana municipal que preveu una estructura de participació concreta que serà analitzada més endavant. Aquests documents legislatius conformen els pilars normatius en que es basa la participació a Porreres i a partir dels quals es pot desplegar en major mesura.

3.1. Constitució espanyola⁶

Es la normativa que recull els fonaments dels drets a la participació, anteriorment esmentats:

- Article 9** Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social
- Article 23** Els ciutadans tenen **dret a participar** en els assumptes públics, directament o per mitjà de representants, lliurement escollits en eleccions periòdiques per sufragi universal
- Article 29** **Dret de petició**
- Article 20.4** **Dret a la informació**
- Article 105** L'**audiència** dels ciutadans directament o a través de les organitzacions i associacions reconegudes per la llei en el procediment d'elaboració de les disposicions administratives que els afectin.
- Article 87.3** Una llei orgànica regularà les formes d'exercici i els requisits de la **iniciativa popular** per a la presentació de proposicions de llei. En qualsevol cas es

⁶ Constitució Espanyola (1978). En línia: <http://www.parlament.cat/document/cataleg/48088.pdf> (17/05/2016)

requerirà no menys de 500.000 signatures acreditades. No serà procedent aquesta iniciativa en les matèries pròpies de la Llei orgànica, tributàries o de caràcter internacional ni en allò que pertany a la prerrogativa de gràcia.

Article 92 Les decisions polítiques de transcendència especial podran ser sotmeses al **referèndum** consultiu de tots els ciutadans.

3.2. Estatut d'Autonomia de les Illes Balears⁷

Els drets i deures en participació de la ciutadania balear estan recollits a l'article 15 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, que especifica que "tots els ciutadans de les Illes Balears tenen dret a participar de forma individual o col·lectiva en la vida política, econòmica, cultural i social de la comunitat autònoma" i que a més, els poders públics han de fomentar aquesta participació a partir de mecanismes i metodologies concrets. A continuació l'article 15 desglossa aquest dret en quatre apartats:

1. El dret a **elegir els membres** dels òrgans representatius de la comunitat autònoma i a concórrer-hi com a candidat.

2. El dret a promoure i presentar **iniciatives legislatives** davant el Parlament de les Illes Balears i a participar en l'elaboració de lleis, directament o mitjançant entitats associatives, en els termes que estableixi la llei.

3. El dret a promoure la convocatòria de **consultes populars** pel Govern de les Illes Balears, els consells insulars o els ajuntaments en els termes que estableixin la Constitució espanyola i les lleis.

4. El **dret de petició** individual i col·lectiva en els termes que estableixin les lleis de l'Estat.

⁷ Estatut d'Autonomia de les Illes Balears. en línia: <http://web.parlamentib.es/RecursosWeb/DOCS/EstatutAutonomialB.pdf> (26/04/2016).

3.3. Avantprojecte de Llei de la Carta de Drets Socials per la ciutadania de les Illes Balears⁸

Aquest document, respon a una petició de l'Estatut d'Autonomia al Parlament (article 16 secció 2) i esmenta que “s’han de prendre les mesures necessàries per facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social impulsant el principi de decisió democràtica en aquests àmbits. Aquesta participació ciutadana és la base per construir una societat més justa i cohesionada”.

A l'article 7, relatiu als principis d'actuació de les administracions públiques, especifica que l'administració pública ha de vetllar per la qualitat dels projectes que presenta, lo que implica incloure a la ciutadania en la definició, gestió i resultats dels serveis. Així mateix, ha de fomentar la participació socials dels agents socials i empresarials del territori(secció I).

A continuació, emfatitza la participació dels joves (article 20), de la gent gran (article 20, 21), de les persones nouvingudes (article 41) i de la dona en la vida política (Article 62).

3.4. El Reglament Orgànic Municipal (ROM)⁹

La participació ciutadana actualment es planteja en un marc normatiu pel que fa la legislació local que pertany a una segona generació normativa actualitzada i millorada respecte la de la primera etapa (dècada dels vuitanta). L'article 1 de la Llei 7/1985 reguladora de bases del règim local descriu als municipis com les “entidades básicas de la organización territorial del Estado” i com a “entes inmediatos de participación ciudadana en los asuntos públicos”. La Llei 57/2003 de mesures de modernització del govern local especifica en el seu preàmbul, apartat 2, que la participació que conté la Llei 7/1985 és insuficient degut “al seu caràcter merament declaratiu” i proposa “d’incrementar la participació i la implicació de la ciutadania a la vida pública local”. Més endavant en els seus apartats 3 i 4 exposa mecanismes, espais i òrgans de participació concrets com a suggeriment pels municipis per tal que els introdueixin dins la seva estructura orgànica. Concretament, especifica que els municipis han de tenir mínimament contemplats els següents instruments:

⁸ Avantprojecte de Llei de la Carta de Drets Socials per la ciutadania de les Illes Balears (encara no està en vigor). en línia: <http://www.copib.es/pdf/Vocalies/Social/Avantprojecte%20Llei%20Carta%20Drets%20Socials.pdf> (26/04/2016).

⁹ Ley 57/2003 de 16 de diciembre, de medidas para la modernización del gobierno local. En línia: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/BOE-A-2003-23103-consolidado.pdf> (27/04/2016)

- “el establecimiento de la necesidad de reglamentos orgánicos en todos los municipios en materia de participación ciudadana, que determinen y regulen los procedimientos y mecanismos adecuados para hacerla efectiva;
- la aplicación necesaria de las nuevas tecnologías de la información y la comunicación de forma interactiva, para facilitar la participación y la comunicación con los vecinos, así como para facilitar la realización de trámites administrativos;
- la introducción en la legislación básica sobre régimen local de las iniciativas ciudadanas, que pueden constituir un importante instrumento participativo, que puede dar lugar, incluso, a consultas populares.”

3.5. Reglament de participació ciutadana de l’Ajuntament de Porreres¹⁰

Porreres disposa d’un reglament de participació ciutadana que té els **objectius** següents:

- Promoure la participació ciutadana i del teixit associatiu en la municipalitat.
- Fomentar i promoure l’associacionisme.
- Fer efectius els drets dels ciutadania recollits en la Llei Reguladora de les Bases de Règim Local.
- Millorar l’eficàcia de l’Administració municipal i acostar-la a la ciutadania.
- Garantir el dret de la ciutadania, entitats i associacions a la informació pública.

El seu títol primer detalla tots els mitjans digitals i en paper que l’Ajuntament posa a l’abast de la ciutadania per garantir el **dret d’informar** sobre els tràmits, decisions i actuacions municipals que es portin a terme. D’entre tots ells, destacar el dret que la ciutadania té d’accedir a informació en la qual hi estigui directament interessada, tot seguint uns passos administratius concrets.

En el seu segon títol, el reglament de participació ciutadana detalla el mecanisme de **registre d’entitats** i associacions, el seu funcionament, així com els drets i deures. D’entre aquests,

¹⁰ Reglament de Participació ciutadana, municipi de Porreres. En línia: http://www.porreres.cat/sites/default/files/documents/reglament_participacio_ciutadana_1.pdf (23/06/2016)

destacar el dret de les associacions d'intervenir en el Ple Municipal en assumptes que siguin del seu interès.

En el títol tercer, es regula el funcionament dels **consells de participació municipals**, que es defineixen com "òrgans de participació sectorial o territorial en relació amb els àmbits d'actuació pública municipal que, per la seva naturalesa ho permetin i la seva finalitat és la d'integrar la participació de la ciutadania per mitjà de les associacions en els assumptes municipals." Tal i com s'especifiquen les seves funcions, s'observa que més que de codecisió, són òrgans de consulta i proposta "no vinculant" d'algunes accions que després han de ser valorades per l'equip de govern.

:

- a. Ser **òrgans de consulta** en els processos d'elaboració de reglaments i ordenances dels serveis afectes en el sector i en aquells assumptes d'especial incidència en aquest.
- b. **Presentar iniciatives, propostes, suggeriments i queixes** a l'Ajuntament, per tal que siguin discutides en els òrgans competents.
- c. **Ser informats** de les decisions que l'Ajuntament adopti en aquells temes d'interès pel sector.
- d. **Promoure els procediments adequats** per a la participació ciutadana en els serveis municipals.

S'hi inclouen dins aquests consells de participació el Consell Escolar Municipal i el Consell Sectorial de Circulació.

Per altra banda, esmenta un segon òrgan de participació, les **comissions de participació** "formades per representants del consistori, i/o representants de la ciutadania interessada en la temàtica, amb un format més petit que els Consells (...) realitzen una feina més concreta i de caràcter més operatiu". Anomena les següents comissions:

- Comissió de Memòria Històrica
- Patronat Escola de Música
- Pla Municipal de Drogues
- Comissió d'Absentisme
- Comissió de Porreres Radio
- Junta Local de Seguretat
- Comissió Museu i Fons artístic
- Pla d'igualtat

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

El reglament aporta un element innovador, concretant la importància de la **participació ciutadana dels infants** en la vida del poble i el seu coneixement de la res pública. En aquest sentit, es proposa organitzar propostes educatives “dirigides a tot l'alumnat de 4t, 5è i 6è de tots els centres educatius de primària” que tinguin l'objectiu de promocionar la participació d'aquest col·lectiu en el municipi, “conèixer com es prenen les decisions en el seu ajuntament i valorar el sentit del compromís”.

A continuació es preveuen consultes populars, com a mitjà per obtenir opinions sobre temes puntuals.

El títol quart i darrer, regula els drets i deures de la ciutadania, especificant els següents:

- Dret a petició d'informació o d'aclariments en algun assumpte.
- Dret a formular propostes d'accions relatives a matèries de caràcter municipal, amb la finalitat que aquesta es trameti al Ple Municipal, en el capítol de prec i preguntes.
- Dret a dirigir-se a qualsevol Regidoria perquè aquest sol·liciti en un Ple que un determinat tema quedi sobre la taula.
- Dret a queixa i suggeriments.
- Dret a reunir-se amb batllia.

4. EL MAPA DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA AL MUNICIPI DE PORRERES

A continuació descriurem els resultats obtinguts extrets de la valoració de cada dimensió analítica.

4.1. Dimensió analítica 1: **La Participació.**

Segons les nostres fonts consultades, el discurs de la participació a Porreres és coherent i prové d'un coneixement que s'ha adquirit a partir d'una **cultura participativa sorgida particularment per iniciativa de les entitats i del poble**, no tant des de l'Ajuntament. Aquest element darrer, relatiu a que **les entitats han estat el motor de la participació**, és determinant alhora de definir la participació a Porreres.

A continuació s'exposen les idees-força que agrupen les definicions suggerides per les persones a qui s'ha consultat. Es perceben tres maneres de concebre la participació ciutadana:

- *Participar és la implicació ciutadana en les activitats del poble:* aquesta ha estat una de les idees-força que ha tingut més conceptes vinculats. Segons les fonts consultades, participació ciutadana significa col·laborar en el disseny i implementació de les activitats del poble. Això implica ganes de formar part de forma desinteressada de projectes comunitaris, conjuntament amb l'Ajuntament si cal, ganes d'organitzar activitats que repercutixin en el bé comú del poble, de construir el poble des de baix, des de la iniciativa ciutadana. Aquests elements fan que un poble sigui viu, actiu, dinàmic, amb personalitat.
- *Participació és poder opinar sobre el que passa en el poble.* Una altra percepció de la participació ha estat la de poder expressar el parer a un Ajuntament que estigui obert a escoltar, que sigui receptiu, a on es puguin fer consultes, intercanviar opinions, compartir informació. Un Ajuntament proper a la gent de Porreres en el desenvolupament de les seves funcions i que tingui en compte les sensibilitats diverses de la ciutadania.
- *Participar és tenir influència en les decisions municipals.* Aquesta interpretació ha estat compartida per una part dels consultats, que han suggerit que la participació no és limitada a "confeccionar de manera anual les festes del poble, juntament amb l'Ajuntament" o participar en les activitats del poble o a opinar sobre algunes polítiques municipals. Sinó en poder **decidir de forma conjunta i consensuada amb la municipalitat algunes polítiques rellevants**. S'ha accentuat la idea de que els resultats que surtin del procés participatiu

haurien de ser **vinculants**, és dir, s'haurien de portar a terme. A més, s'ha remarcat la capacitat dels mètodes participatius d'incloure visions o enfocaments distints que no estan representats en el municipi a nivell associatiu, com el del col·lectiu de nouvinguts de distintes nacionalitats. "Participar és tenir coherència. Afavorir la inclusió social, que ningú es senti exclòs alhora d'elaborar la realitat municipal".

Altres conceptes esmentats han estat:

- **Generar xarxa**, organitzar i coordinar activitats conjuntament i donar recolzament a les activitats que organitzen d'altres entitats i/o associacions.
- **Informar, comunicar-se** amb més claredat i de forma més directe amb la ciutadania.
- **Millorar la convivència del poble**, abordant el conflicte social i consensuant decisions.

En relació a **qui fa la participació**, trobem un consens en el fet de que les entitats i les persones són qui la protagonitzen, emperò l'Ajuntament hauria de ser qui l'hauria d'impulsar, generar els espais adequats, coordinar el debat i iniciatives, provocar a que es fes participació. En la pregunta sobre **com es fa**, s'anomena mitjans com les xarxes socials, l'assistència d'actes organitzats per entitats o per l'Ajuntament o la col·laboració en partits polítics o comissions de treball, resposta que reflecteix com s'ha portat a terme fins a dia d'avui la participació a Porreres.

Reflexió-diagnòsica: la concepció que és té de la participació ciutadana prové principalment i directament de l'**experiència i pràctica participativa** que les entitats i ciutadania (a través de les entitats) han tingut en el municipi. En aquest sentit, destaquem que **la tradició participativa de Porreres** s'ha gestat a partir de dos elements: a) participar és organitzar activitats en el municipi; b) participar és estar informats i poder opinar a un ajuntament receptiu, amb capacitat d'escolta activa. Un segon sector de les fonts consultades, tenen una interpretació de la participació ciutadana més **filosòfica i ideològica**, que va més enllà d'organitzar activitats ludico-festives o de poder opinar sobre assumptes municipals. Aquest sector considera que participar és codecidir en la municipalitat, corresponsabilitzar-se dels assumptes públics, col·laborar en la creació de la realitat municipal en tots els assumptes que puguin ser motiu de participació.

Donat aquesta bretxa entre les dues interpretacions, considerem adient clarificar que la municipalitat compleix dos rols: (1) conforma l'agent impulsor, provocador i coordinador de debat ciutadà que pretén fomentar una ciutadania activa, generar i enfortir llaços entre la comunitat, fer poble i fer xarxa; (2) és l'agent relacional entre entitats i ciutadania, capaç d'incloure-los en la presa de decisions municipals.

4.2. Dimensió analítica 2. Associacionisme i participació

comunitària

4.2.1 El teixit associatiu: punts forts i febles

Porreres té unes trenta-sis entitats i associacions registrades de distinta tipologia, pel que denota una **riquesa, pluralitat i diversitat associativa** destacable. Trobem associacions culturals, de tradicions populars (com les de balls regionals), de gent gran, de segona edat, esportives, de música (l'escola de música, l'orquestra filharmònica de Porreres, els xeremiers i la coral), de pares i mares, assemblea de joves, d'agricultors, els Caperrots, entre d'altres.

Les més conegudes i vives són la de gent gran, les AMIPAS, les musicals o les esportives (especialment el club d'atletisme, ciclisme, d'hípica o la dels colombofilia), que són les que mobilitzen més gent. No hem detectat associacions de veïns, de la dona o de comunitats de nouvinguts. Se les coneix per les seves tasques en l'organització d'esdeveniments lúdico-festius com les festes del municipi (les festes de Son Roc, la fira de l'albercoc, les festes de Nadal...), esdeveniments culturals (concerts de música, de teatre...), per la defensa de la història, cultura i patrimoni de Porreres o per la tasca que fan en la dinamització de la gent gran (excursions i oci).

A continuació anomenarem alguns dels trets que caracteritzen el teixit associatiu porrerenc, en els seus **punts forts i febles**. Com a punt fort, mencionar en primer lloc el que s'ha anotat abans, la **representativitat i pluralitat** del teixit associatiu, que denota una comunitat amb bona salut democràtica. En segon lloc destacar, a diferència d'altres realitats municipals, que a Porreres gairebé totes les entitats i associacions són actives en la mobilització dels distints col·lectius porrerencs. Això implica una **presència notable i consolidada del teixit associatiu en el territori que els converteix en dinamitzadors i creadors de cultura participativa**. Aquest fet fa que la ciutadania porrerenca a títol individual col·labori i participi en més d'una associació, en funció de les activitats que es portin a terme. Per exemple, trobem el cas d'una mare que participa a les AMIPAS, porta els seus fills a associacions d'esports i alhora col·labora amb els caperrots de Porreres.

Les entitats han estat durant molt de temps un contrapoder a l'Ajuntament, especialment durant l'època franquista i la primera dècada de la democràcia. Gràcies a la seva tasca, s'han introduït a l'agenda política elements a favor de l'interès general fins llavors exclosos, a la vegada que han sabut mobilitzar i engrescar a la ciutadania a mantenir un poble viu i actiu. Per tant han jugat i juguen un rol de dinamitzadors i generadors de la democràcia local, de participació ciutadana i de cohesió social. Per exemple, la tasca de recuperació de la memòria històrica de l'Agrupació Cultural a Porreres ha estat determinant per recuperar i divulgar el patrimoni històric i cultural del poble, investigar en el tema de la repressió de la post guerra i les fosses comunes així com promocionar la llengua catalana.

En segon lloc, s'observa **una fidelització dels col·laboradors/es usuals de l'entitat**, que assegura que es portin a terme les activitats planificades i que un mínim de gent participi de les activitats. Els i les col·laboradors/es usuals mostren tenir constància, estar disposats a destinar el seu temps personal a treballar amb l'entitat i solidaritzar-se amb la causa per la que treballen. Aquest fet denota un **grau de compromís destacable envers l'entitat per part de la ciutadania ja mobilitzada**, que sol ser adulta, major de 40 anys.

Un tercer element favorable que es produeix des dels anys '90, és que **els i les representants polítics** de la municipalitat solen **donar recolzament** als projectes que vinguin de **les entitats**, sempre i quan aquests siguin factibles i executables. L'actitud oberta d'escolta i suport de necessitats al teixit associatiu per part de l'Ajuntament facilita la realització d'activitats i motiva als agents socials a que continuïn endavant amb la seva tasca. La municipalitat per la seva part, compren que el treball del teixit associatiu és crucial per tal de mantenir un poble viu i dinàmic, amb personalitat pròpia. Per il·lustrar aquest argument donarem un exemple. Abans del '99 es dedicaven 15.000€ a les entitats amb partides de subvencions. A partir del 2000 es va passar a atorgar una partida de 90.000€ aproximadament, pel que manifesta una voluntat política de donar suport i veu a les entitats per a la dinamització del territori.

Com a punts febles, apareix com a repte compartit per les entitats i associacions, la **dificultat de captar nous membres** que vulguin i puguin col·laborar en el desenvolupament del pla d'actuacions que porten a terme. Es queixen de la **falta de motivació, compromís i temps** que detecten especialment entre els joves, que comenten "no volen participar en estructures ja institucionalitzades, sinó prefereixen adherir-se a grups que usin formes de relació que suposin menys compromisos i més flexibilitat per participar, com a través de les tecnologies de la informació". Aquest fet desencadena d'altres reptes que s'entrelliguen entre sí. Degut a la dificultat de captar nous membres, es genera un **immobilisme en la representació i participació**, que

alhora provoca estructures associatives en les que hi **manca renovació, innovació, originalitat** i on hi participa la mateixa gent de sempre que continua reproduint dinàmiques similars. En aquesta línia, fonts consultades han comentat que “el teixit associatiu es troba actualment en declivi, li falta motivació, il·lusió, reptes. Es limiten a complir l’expedient i a fer el mateix de sempre.” Aquesta situació tendeix a produir un programa d’actuacions conservador i similar a anys passats que pot resultar ser contraproduent en la participació de noves persones, al no integrar les demandes socials de l’entorn on interactuen.

Esquema 1. Reptes del teixit associatiu Porrerenc

Continuem amb el tema de l’anomenat **declivi de les entitats i associacions**, que fan que la salut del teixit associatiu es vegi deteriorat. S’ha atribuït també a dos factors: hi ha hagut durant un temps un lideratge fort primer des de les entitats (motivades per un Ajuntament reticent a treballar amb aquestes, abans dels anys 1990) i després des de l’Ajuntament que ha contribuït a mobilitzar i generar il·lusió, reptes i motivació al teixit associatiu. La retirada d’aquest fort lideratge ha fet que

es reduís aquesta il·lusió en els projectes comunitaris. En segon lloc, apareix un altre punt feble que podria ser treballat a partir d'un enfocament constructiu dels reptes anteriorment citats: el referent a les **dificultats** que es troben les associacions i entitats per obtenir **un finançament** estable i sòlid que els hi permeti continuar amb les seves actuacions i ampliar-ne l'oferta. Moltes d'elles funcionen principalment gràcies a les aportacions dels i de les col·laboradors/es que, de forma altruista, es comprometen a fer feina.

Per combatre aquest dèficit financer, part del teixit associatiu ha optat per privatitzar-se i professionalitzar-se de cada cop més. Per exemple, cada cop es veuen menys les accions recaptatòries per dur a terme una activitat. La gent prefereix pagar quotes i pagar l'activitat en contret. En relació a la privatització, també s'observa que les AMIPAS, per exemple, han disminuït la seva proposta d'actuacions cap als nins i nines: prefereixen pagar a una entitat d'esports que pensi en les activitats extraescolars a fer per així, evitar elaborar un programa elles mateixes.

Un últim punt feble a destacar és l'**absència d'entitats formals de joves**. El fet de que no hi hagi un casal de joves actiu a Porreres, podria influir en que aquestes no es creïn, que solen donar-se en funció de les afinitats que comparteixen. Un Casal de joves podria contribuir a generar espais participatius i socials així com xarxa per crear projectes en comú. Des del casal de Joves es podria oferir assistència tècnica i motivació a grups informals, embrió de futures associacions, en cas de que volguessin formalitzar els grups, proporcionant-los l'oportunitat d'optar per espais on realitzar les activitats o oferint-los informació sobre com poden obtenir algun tipus de subvenció pública, publicitar i organitzar les seves activitats o captar més interessats/des, en cas que ho requereixin. La participació del jovent a un poble és cabdal per definir una cultura política participativa que es vol generar en un futur pròxim car són els que a mig terme continuaran fent que Porreres continuï viu i dinàmic.

4.2.2 Els grups informals

Un primer col·lectiu informal que hem trobat és el de poesia, anomenat Sang de Terra que organitzen trobades i lectures de poesia. Emperò, el grup informal més actiu és el de l'Assemblea de Joves. És un grup de persones d'edats compreses entre els 19-38 anys que provenen de diferents àmbits, no formen part de cap partit polític, ans el contrari, es consideren apartidistes però amb idees progressistes clares i concretes. Defensen valors com la inclusió de tots els col·lectius nous al poble, la interculturalitat, l'ecologia o la defensa de la llengua catalana. L'Assemblea es va crear a l'any 2014 arrel del reclam del dret a decidir. Es dedica actualment a fer activitats

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

diverses, algunes d'elles de caire més reivindicatiu i d'altres lucratives per tal d'obtenir finançament per executar les seves propostes. Tenen una relació estreta amb en Tomeu Garí de la memòria històrica de Mallorca i treballen sovint amb l'Agrupació Cultural en algunes activitats.

L'assemblea de joves conforma una entitat que té una estructura flexible, dinàmica i que intenta posar els mitjans per adaptar-se als distints inconvenients que tenen els joves alhora de participar: tenen poc temps i es poden comprometre poc a desenvolupar activitats, car són universitaris, el que comporta anar a Palma sovint o viure a fora de Mallorca. L'Ajuntament els hi cedeix un espai on poden fer les activitats i reunir-se.

L'Assemblea de joves demostra el **potencial del col·lectiu jove porrerenc** per organitzar-se i impulsar propostes pel poble. Considerem que si es mobilitzés i treballés més amb els joves, podrien sorgir d'altres iniciatives amb propostes renovades i adaptades a les seves necessitats, que contribuirien a generar una cultura participativa favorable per la **reactivació i relleu generacional** del teixit associatiu.

4.2.3 El teixit associatiu i el seu entorn: el treball en xarxa i la relació amb l'Ajuntament.

El **treball en xarxa** entre entitats a Porreres **és escàs i insuficient**. Un entrevistat comenta que es fa "a compte gotes, no està ben organitzat, necessita un lideratge que pensi com coordinar i sobre quins temes, projectes que engresquin". S'ha detectat alguna entitat que ho fa de forma poc sistematitzada per tal d'emprendre algunes activitats en conjunt, com per exemple l'Agrupació Cultural, que sol treballar amb l'Assemblea de Joves en determinades ocasions, amb la coral, amb el grup de poesia o amb el consell parroquial pel tema de l'any Lluïa.

La mancança de treballar més en xarxa és la conseqüència de la falta de tradició de treballar conjuntament i de la dinàmica d'assolir els objectius propis de cada associació sense tenir en compte l'entorn. Això pot causar que les activitats entre associacions no estiguin ben coordinades, puguin solapar-se o duplicar-se i que es gastin diners que podrien estalviar-se si s'aprofitessin els recursos comunitaris d'un treball conjunt.

Un treball en xarxa ben fet va més enllà de col·laborar entre associacions. Tal i com diu la "Red Europea de Diàleg Social", implica pensar, comunicar i actuar conjuntament, compartint objectius i recursos, unificant capacitats i esforços, posant en relació les accions. Aquesta nova metodologia de treball hauria de permetre:

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

- Sumar les capacitats i els recursos de les entitats.
- Aprofitar i complementar aquests recursos.
- Identificar i obtenir nous recursos.
- Desenvolupar projectes amb major abast i incidència.

Per tal que **el treball en xarxa tingués èxit, caldria que l'Ajuntament en promogués un lideratge**, respectant els principis que anomenem a continuació:

Principis bàsics proposats per Xarxanet que guien la construcció d'una xarxa de treball fructífera.

1. **Objectius comuns.** Els objectius de la xarxa no poden ser aliens als objectius de cadascuna de les organitzacions que la integren, sinó que han d'estar inclosos, en tot o en part.
2. **Acció comú.** El treball en xarxa és comunicació i cooperació entre entitats per a l'acció. Aquesta interrelació ha de traduir-se en "fer" conjuntament per tal que la xarxa se sostingui. A mesura que es vagin desenvolupant accions aniran sorgint les necessitats concretes que condicionaran la forma i manera d'organitzar-se.
3. **Sinergia, treball en equip.** La complementarietat de les parts és la finalitat del treball en xarxa. Les capacitats, habilitats i coneixement de cadascú dels membres suma i contribueix per a la multiplicació de les capacitats i l'aprofitament dels recursos col·lectius.
4. **Horitzontalitat.** Les relacions que s'estableixen entre les parts que conformen la xarxa són "entre iguals". Les tasques i funcions estan correctament definides i repartides i tots es reconeixen coresponsables i necessàries per arribar a l'objectiu comú.
5. **Pertinència participativa i compromís.** Només una participació activa basada en el compromís de tots els seus membres a l'hora d'assumir responsabilitats i riscos permet construir una xarxa que funciona.
6. **Autonomia i relació entre les parts.** El treball en xarxa implica una metodologia de treball àmpliament descentralitzada. Cadascuna de les parts funciona com un equip amb el major grau d'autonomia possible a l'hora de decidir envers el desenvolupament de les seves tasques concretes.
7. **Simplicitat i flexibilitat organitzativa.** La xarxa és un mitjà per aconseguir l'assoliment dels objectius concrets, no una finalitat. És important evitar tots aquells procediments i protocols formalitzats que burocratitzin la relació i li restin adaptabilitat.
8. **Comunicació.** La comunicació recíproca, el diàleg permanent i l'intercanvi d'idees, són essencials per al funcionament correcte de la xarxa.
9. **Construcció i gestió col·lectiva del coneixement.** Un correcte funcionament del treball en xarxa ha de permetre aprofitar correctament les capacitats, habilitats i coneixement de cadascú dels membres per tal de comprendre millorar la realitat i donar respostes més adaptades.
10. **Avaluació i aprenentatge permanent.** La pròpia pràctica i experiència aporta nous aprenentatges a incorporar en la construcció constant de la xarxa. Però, a més, l'avaluació constants ens ofereix l'oportunitat de realitzar un seguiment continu per a la millora del treball en xarxa.

Pel que fa la relació amb l'Ajuntament, es tracta més bé d'un **bilateralisme entre cada entitat i l'Ajuntament**. El contacte es fa per via telefònica, *email* o reunió amb el regidor referent o directament amb batllia. Es fan reunions multilaterals només en el cas de l'organització conjunta

de les festes, és dir tres cops a l'any. No trobem emperò cap òrgan consultiu i/o participatiu que treballi des del multilateralisme amb les entitats, fomentant alhora el treball en xarxa.

Un últim element a destacar, és que fins a dia d'avui la dinàmica entre l'Ajuntament i el teixit associatiu ha estat la següent: el primer consulta i informa al darrer en determinades qüestions de la municipalitat i li proposa de ser el protagonista en l'organització d'activitats de caràcter lúdico-festiu. No obstant, **no s'ha engegat cap procés participatiu on s'impliqui al teixit associatiu a codecidir**, conjuntament amb l'equip de govern, algunes matèries rellevants de l'àmbit municipal.

4.2.4 Processos i experiències comunitaris

Les associacions se les recorda per projectes emblemàtics que han tingut i continuen tenint una gran capacitat de mobilització i ressò local. Aquests han estat:

- Festes de Sant Roc, de Nadal, de Sant Antoni.
- Fires en el poble, com la Fira de l'Albercoc, la fira de la tardor, la fira musical o la fira solidària ecològica
- Actes puntuals solidaris: sopar solidari per recaptar fons contra el càncer, festes solidàries.
- Porreres TV. Exposició i vídeo Unitat Esportiva Porreres 90 anys
- Concert 150 anys Filharmònica de Porreres
- Tornejos esportius

Alguns elements a destacar respecte l'èxit d'aquestes propostes són:

- 1) Les **festes i fires tradicionals que s'han fet històricament** a Porreres són els projectes comunitaris per excel·lència, on els i les porrerencs/es s'impliquen enormement en l'elaboració i execució de més d'un projecte per tal que es portin a terme de forma reeixida. També són l'oportunitat per les associacions de lluir-se i de mostrar la feina feta. Aquesta fórmula entorn a activitats lúdico-festives a Porreres funciona, genera llaços comunitaris, treball en xarxa, fa poble i manté l'esperit viu de la gent.
- 2) Un altre element a destacar, en poder de convocatòria és **l'element de la cultura tradicional, històrica, folklòrica i cultural** porrerenca, pel que denota un sentiment de poble potent, unit, amb inquietuds, il·lustrat i amb ganes de posar en valor i reconèixer la feina feta de les entitats més antigues.
- 3) Algunes de les fonts consultades accentuen l'èxit de convocatòria que tenen **activitats solidàries**, pel que denoten un alt grau de mobilització ciutadana per aquestes causes. Aquest

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

element ens dóna un indicatiu d'un poble que a més d'estar unit i treballar en favor del bé comú, sap comprometre en causes solidaries.

A continuació emfatitzem algunes recomanacions que podrien ajudar a que d'altres esdeveniments que es convoquin o projectes comunitaris que s'emprenquin tinguin èxit:

(1) la importància que estan adquirint les **xarxes socials** en la mobilització social d'un territori. És bàsic que la participació ciutadana promoguda des del món associatiu, tant en la mobilització d'activitats com en la divulgació d'informació, vagi acompanyada d'una proposta comunicativa amb format 2.0 que pugui arribar al màxim de persones possible. És important així mateix que els i les membres de l'associació siguin coneixedors/es i es sentin familiaritzats/des amb les xarxes socials. També que es facin càrrec de dinamitzar-les per mantenir actualitzades a les persones seguidores.

(2) Un altre aspecte a destacar és la necessitat d'oferir **formes de participació** que siguin **atractives** per a la ciutadania, diferents, fresques. Especialment entre el jovent, que actualment té un rol poc destacat en la dinamització del poble a nivell associatiu. Fora bo que els agents socials, alhora de definir el seu programa d'actuacions, plantegin propostes innovadores, encara que siguin poques i concretes, que captin l'atenció dels porrerencs i porrerencques. Aquestes idees es podrien obtenir a partir d'un contacte més proper amb el territori, amb mètodes participatius i virtuals que incloguin aportacions dels/les membres i del públic en general. També a partir del treball en xarxa, comentat a l'apartat anterior o a través de formacions que renovin i actualitzin als seus i les seves membres.

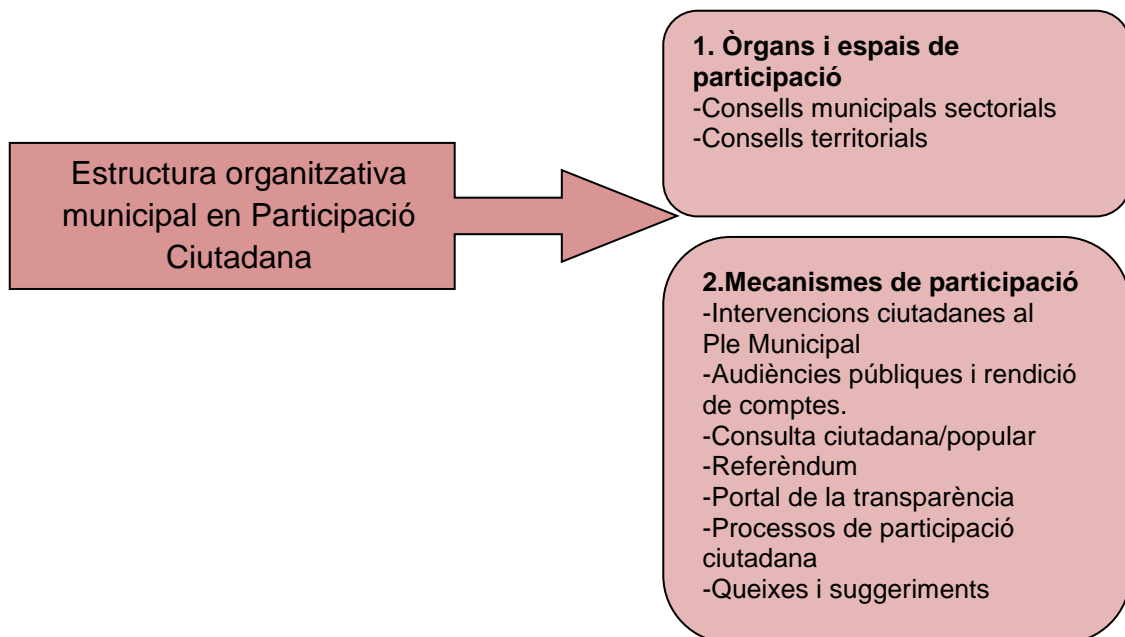
Diagnosis-reflexió: Porreres gaudeix d'una riquesa associativa, plural i representativa, que el converteix en un referent a l'illa de Mallorca. El teixit associatiu ha estat alhora l'embrió i el motor de la democràcia local, de la participació ciutadana i de generar consciència de col·lectiu, de comunitat, de poble. No obstant, presenta alguns reptes importants que haurien de ser abordats de forma creativa si es vol mantenir la bona salut de les associacions i entitats. En primer lloc, si es vol garantir la continuïtat de la vida associativa a Porreres, caldria treballar amb el jovent, implicar-los en les associacions o incentivar-los a que n'impulsin de noves, car el jovent és el relleu generacional del poble. En segon lloc, l'Ajuntament hauria d'obrir espais participatius, canals de diàleg i d'implicació per a la codecisió en assumptes rellevants del municipi. En tercer lloc, l'Ajuntament hauria d'adoptar un rol més actiu, emprenedor, provocador i coordinador/organitzador de la participació d'entitats, a partir principalment del treball en xarxa que permeti impulsar projectes innovadors de forma conjunta i que es treballi aprofitant els recursos i potencialitats que cada una té.

4.3. Dimensió analítica 3. Processos, mecanismes i espais

participatius

En aquesta dimensió es descriu l'estructura organitzativa municipal formal i no formal prevista per promoure la participació. Aquesta es divideix en distints òrgans, espais, mecanismes i processos.

Figura 1. Estructura organitzativa en la participació ciutadana

4.3.1 Espais i òrgans de participació

En els seus articles 12 i 13, el reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Porreres, tal i com s'ha mencionat en el marc jurídic, preveu la constitució de dos tipus d'òrgans de participació:

- el **consell de participació municipal** amb potestats informatives, de consulta, orientació, participació en l'impuls de propostes i suggeriment, que preveu la participació d'entitats; anomena el Consell Escolar Municipal i Consell sectorial de circulació.
- Les **comissions de participació**: amb funcions operatives i més concretes, constituïdes per representants de l'equip de govern amb els representants de les associacions o entitats amb qui es treballa, no estan obertes emperò a la ciutadania (Comissió de Memòria Històrica, Patronat Escola de Música, Pla Municipal de Drogues, Comissió d'Absentisme, Comissió de Porreres Radio, Junta Local de Seguretat, Comissió Museu i Fons artístic i Pla d'igualtat).

A continuació, analitzarem el funcionament de cada un d'ells, valorant-ne la seva revisió si cal:

Consells de participació municipal

El consell Escolar Municipal penja de la regidoria d'educació. Es va reunir per primer cop al desembre del 2015 i és on hi ha representants de pares i AMIPAs. Es dona compte de les reunions de la Comissió Permanent del Consell Escolar Municipal, format per les persones representants dels centres educatius del municipi (direcció de l'IES Porreres, del CC Verge de Montision, CEIP Escola Nova i Escoleta Sa Sitra), els qual es reuneixen dos cops a l'any per tractar temes educatius generals, activitats en col·laboració, calendari escolar, entre d'altres. Té un reglament que ho regular des del desembre de 2013. La comissió permanent es va reunir per primer cop al 2014.

*La valoració que se'n fa d'aquest consell escolar es positiva. No obstant, considerem que **caldría obrir un espai de codecisió** en alguns assumptes que fessin que les seves propostes fossin vinculants i incloses en les polítiques municipals de Porreres.*

El Consell sectorial de circulació penja de la regidoria de circulació. Manté reunions bimensuals amb representants de tots els partits polítics i policia local del municipi. S'avaluen incidències i noves propostes en matèria de circulació. La valoració que se'n va és positiva. Es tracta d'una comissió molt activa i amb propostes que s'executen sempre en la mesura de les possibilitats.

*Cal remarcar que aquesta comissió **no és participativa** car els membres que hi participen són tots de l'Ajuntament (de l'àmbit polític i tècnic). Considerem que si es volgués canviar la seva naturalesa tècnic-política i fer-la més participativa, l'Ajuntament hauria de convidar a alguns ciutadans porrerencs que estiguessin interessats en el tema, a treballar en aquest sentit. Seria interessant que aquesta comissió per exemple, generés campanyes com "Porreres sense fums", per reduir l'ús del cotxe en el poble i afavorir el trànsit a peu o en bicicleta. En aquest sentit, es pot treballar, juntament amb les AMIPAS, a dissenyar camins escolars, per exemple. Els camins escolars són rutes elaborades pels ciutadans del poble per tal que els nins i nines vagin amb els seus pares o sense de casa seva a l'escola de forma segura, per camins sense gaire trànsit, sense la necessitat d'haver d'anar en cotxe. Hi ha moltes experiències i bones pràctiques al respecte.¹¹*

Comissions de participació

La **Comissió de la Memòria històrica** penja de la regidoria de cultura. Fou creada anys enrera i està formada per un representant de cada partit, un representant de les famílies de víctimes de la repressió de la Guerra Civil i un representant de l'Associació Memòria de Mallorca. L'objectiu de la comissió és la commemoració i organització d'activitats per la recuperació de la memòria. Té una periodicitat trimestral, aproximadament.

La valoració del seu funcionament i utilitat és positiu.

¹¹ Veure per exemple, la proposta del col·lectiu Xino Xano de Sant Feliu de Codines "Proposta de senyalització de camins segurs. Dossier de treball per l'Ajuntament, alcaldia i regidories d'urbanisme, seguretat, educació i participació" (Juliol 2013). En línia: <https://xinoxano.drupalgardens.com/sites/g/files/g1007576/f/201307/Proposta%20de%20senyalitzacio%CC%81%20definitiva.pdf> (27/07/2016)

La **Comissió Museu i fons artístic**, penja de la regidoria de cultura. Fou creada fa més de 30 anys. Aquesta nova legislatura ja s'ha reunit i s'han definit les línies de treball del museu i fons artístic Porreres. Feia uns quatre anys que no s'havia convocat. Participa un representant de cada partit, una comissió assessora formada per tres persones del poble afins a la temàtica (i que per la pròpia naturalesa de la fundació del museu lligada a una família del poble, hi participen molt activament) i dos membres fundadors.

La valoració del seu funcionament és positiva i amb bona intenció de participar i seguir fent feina.

El **Patronat de l'Escola de Música** penja de la regidoria de cultura. Està format per representats de cada partit polític juntament amb un representant de la Filharmònica de banda de Porreres i un representant de l'escola de música. Durant aquest any s'ha formalitzat i regularitzat l'escola de Música mitjançant concurs públic. Durant la nova legislatura s'ha reunit dos cops.

La valoració del seu funcionament és positiva, és una comissió caracteritzada per la seva tradició al llarg dels anys i per la vida de la Filharmònica, sempre tan present a Porreres (enguany fa els 160 anys), però, segons fonts consultades, seria necessari establir noves línies de feina.

La **comissió de cultura**, penja de la regidoria de cultura i s'encarrega d'assessorar-la. Està formada per set membres relacionants i actius amb el món de la cultura, membres de l'Agrupació Cultural de Porreres i persones que varen assumir la regidoria de cultura en legislatures passades. No hi formen part membres representants d'altres partits polítics, només hi ha l'equip de govern.

És una comissió on es prioritza que hi participin persones del món cultural, independentment del partit polític al qual pertanyin. Les propostes que s'acorden en aquesta comissió s'han dut o es duen a terme (celebració de la festa de Ramon Llull per exemple). Per tant és de caràcter vinculant. Segons algunes fonts consultades més crítiques al respecte, és una comissió poc oberta a nous membres i tan sols, compta amb la participació dels "més afins", lo qual fa que disminueixi

el seu grau de neutralitat. Fora bo que des d'aquesta comissió s'impullessin alguns processos de participació que impliquessin a més gent alhora de decidir determinats temes d'interès públic.

Pla Municipal de drogues penja de la regidoria de sanitat. Ho coordina l'educadora del serveis socials del municipi, que s'encarrega d'organitzar activitats relacionades amb el Pla: xerrades als centres educatius del poble (centre concertat, públic i institut), concursos, etc.

*La valoració del seu funcionament és positiva. Cal remarcar emperò que aquesta comissió **no és participativa** car els membres que hi participen són de l'Ajuntament (de l'àmbit polític i tècnic). Tal volta fora bo obrir-ho a algun representant de les escoles, AMIPAS o als joves o gent interessada en la matèria.*

La **comissió de Porreres Radio**, penja de la regidoria de participació ciutadana. Aquesta comissió funciona de fa uns quants anys. Les reunions tenen una freqüència semestral aproximadament. Hi ha un tècnic que s'encarrega del servei municipal de radio. Durant aquest any (part del 2015 i del 2016) s'hi ha invertit capital per renovar les instal·lacions i equipaments. S'ha fet formació a la gent que ha volgut participar i amb la que s'ha començat a donar espai a la programació de la radio.

Té un reglament que necessita revisar. Des de la comissió es té present aquesta tasca, però no ha estat prioritari ja que encara s'està establint el nou caire més dinàmic que es vol donar. Aquesta comissió està formada per membres del consistori i el tècnic.

Amb l'ajuda del tècnic es fa molt àgil el seu funcionament i activació. Que hi ha hagi una persona que tingui coneixements especialitzats i que conegui el funcionament ajuda a fer una millor tasca. Creiem emperò, que aquest espai de treball seria una bona ocasió per obrir-ho a més gent, fer-lo més participatiu, implicant per exemple als joves en la proposta d'actuacions.

El **pla d'igualtat** penja de la regidoria de Participació ciutadana. Al 2009 el municipi de Porreres va entrar dins un programa pilot per posar en marxa el Pla d'igualtat. Una empresa externa va fer un estudi de la situació del municipi i es varen establir unes línies estratègiques. A partir del 2010, el consell deixà de donar ajudes amb l'agent d'igualtat (com a persona especialitzada) i la feina va

quedar un poc aturada. Actualment s'ha tornat a demandar aquest figura per tenir orientació sobre com encaminar la tasca d'aquesta comissió. Des del Consell s'hi estan fent passes. Al nostre municipi, aquesta comissió s'ha reunit mensualment des de el desembre del 2015, per tal de tornar a reactivar la tasca en termes d'igualtat. Està formada per membres de l'equip de govern i de l'oposició i una tècnica que és la treballadora social del nostre municipi i la que ha ajudat a donar continuïtat. Els membres de la comissió han estat participatius, però ha mancat algun agent d'igualtat especialitzat que orientés la tasca.

*Cal remarcar que aquesta comissió **no és participativa** car els membres que hi participen són tots de l'Ajuntament (de l'àmbit polític i tècnic). Dins aquesta comissió seria bo doncs que hi pogués assistir alguna persona del poble sensibilitzada amb aquesta àrea per tal d'ajudar a organitzar les tasques o senzillament posar a debat alguns assumptes i acordar mesures per sensibilitzar o abordar sobre els assumptes tractats. El reglament que regula el funcionament de la comissió està pendent d'actualitzar-se.*

Les següents comissions no estan operatives:

- La **comissió d'absentisme**, algunes de les fonts consultades l'anomenaren com a comissió activa però des de l'Ajuntament no es té cap informació al respecte, per tant aquesta comissió la valorarem com a inactiva.
- La **comissió d'esports**, s'està valorant la possibilitat de la seva creació ja que el municipi té moltes entitats de caire esportiu.

Quadre 1. Classificació dels òrgans de treball

Òrgans participatius	Òrgans tècnic-jurídics
Consell escolar municipal	
Comissió de cultura	
Patronat de l'escola de música	
Comissió de museus i fons artístics	
Comissió per a la memòria històrica	
	Consell municipal de circulació
	Pla municipal de drogues
	Comissió Porreres Radio
	Pla d'igualtat

Diagnosis-reflexió: L'Ajuntament de Porreres, alhora de formular i gestionar les polítiques públiques municipals, col·labora amb diversos actors sectorials, especialitzats o implementadors d'aquestes, poguent doncs incorporar la seva visió tècnica, a cops ciutadana i pròxima a la realitat. Aquest fet denota un alt grau d'obertura de l'Ajuntament en el seu funcionament que podríem descriure més bé de tendència **relacional**, oposat al model gerencialista que es basa en un *modus operandi* unilateral (veure la definició d'administració relacional a la secció primera). Tot i així, destacaríem tres elements a revisar: (1) algunes de les decisions dels consells i comissions haurien de ser vinculants i no tant sol consultives o informatives. Seria una forma d'aprofundir en la participació i el reconeixements envers aquests actors incrementaria; (2) considerem que algunes de les comissions o consells que no són participatius, especialment el consell de circulació i la comissió de Porreres Radio, haurien d'obrir-se a la participació de la ciutadania per tal d'incloure d'altres sensibilitats que podrien ser interessants alhora de dissenyar una línia de treball al respecte; (3) alguns òrgans de participació com el Consell Municipal Escolar o la Comissió de Cultura són espais de trobada i diàleg amb un potencial elevat des d'on impulsar processos de participació ciutadana puntuals sobre determinats temes.

4.3.2 Mecanismes de participació

Les intervencions ciutadanes al Ple municipal:

Segons el funcionament del plenari, el ciutadà pot fer una intervenció només amb una sol·licitud prèvia per escrit.

L'article 16 del títol IV especifica que el ciutadà:

- Té dret a formular a qualsevol membre de la corporació propostes d'accions o actuacions relatives a matèries de caràcter municipal o d'interès pel municipi, amb la finalitat que aquesta es trameti al Ple Municipal, en el capítol de precis i preguntes.
- Dret a dirigir-se a qualsevol Regidoria perquè aquest sol·liciti en un Ple que un determinat tema quedi sobre la taula.

En canvi, una entitat si pot fer intervencions sense prèvia sol·licitud, dret que recull el reglament de participació de Porreres en el seu article 11: "Les entitats ciutadanes inscrites en el Registre Municipal podran sol·licitar expressar la seva opinió davant la Corporació sobre alguna qüestió que figuri a l'ordre del dia del Plenari, sempre que aquella estigui relacionada amb el seu objecte social o àmbit d'actuació. Acabades les sessions dels plens de caràcter ordinari el Batlle/Batlessa establirà un torn de precis i preguntes per al públic assistent."

La realitat institucional manifesta que aquest mecanisme s'usa de forma poc freqüent entre les entitats i la ciutadania pràcticament no l'utilitza.

Les consultes populars

Les consultes populars vinculants estan regulades per l'article 15, que especifica que aquestes, poden ser generades per petició del Batlle sobre els assumptes que consideri adequats, de competència municipal i caràcter local que siguin d'especial rellevància pels interessos dels veïns, llevat els relatius a la Hisenda Local. A més, la disposició afegeix que s'usaran les xarxes socials per fomentar aquests tipus de consultes. **No preveu emperò** les que puguin ser iniciades per un

50% de la població del cens electoral, amb acord per majoria absoluta del Ple i autorització del Govern de l'Estat. No obstant, fonts consultades han confirmat que aquesta segona opció és possible. Per tant;

Ens consta que aquest mecanisme s'ha usat en algunes ocasions per assumptes poc rellevants, com:

- *escollir el color de les paperines de les festes de Sant Roc*
- *el color de la camiseta de les festes*
- *el tipus de cadira de l'Auditori*
- *el logo per les festes.*

També se n'han fet en assumptes més rellevants com:

- *consulta per una reforma circulatòria*
- *empedrat carrar Almoina*

Per tant, la consulta popular és un mecanisme de participació ciutadana que s'usa en major mesura i en que la ciutadania porrerenca hi està familiaritzada. Recomanem emperò, estendre'n més el seu us en temes més rellevants pel poble, per tal de donar més espais on el poble pugui codecidir la seva realitat municipal.

Les iniciatives ciutadanes

La normativa de participació ciutadana no contempla la possibilitat de que es realitzin **iniciatives ciutadanes** per part de les entitats per realitzar activitats del seu àmbit.

Segons fonts consultades, aquest instrument de participació ciutadana funciona regularment. Totes les iniciatives ciutadanes que son viables i que poden ajudar d'alguna manera a millorar el municipi i als ciutadans, en la mesura de les possibilitats de l'ajuntament, es donen les ajudes pertinents, encara que moltes vegades per manca de personal o de pressupost no poden arribar a portar-se a terme.

La rendició de comptes i audiències públiques.

Una altra modalitat de participació és la referent a la **rendició de comptes** i audiències **públiques**. El reglament en el seu article 6 especifica que “tots els ciutadans/es tenen el dret d’accedir a la documentació municipal que tingui la consideració de pública o en la qual estiguin directament interessats i a obtenir-ne còpies i certificacions, prèvia petició raonada per escrit”, d’acord amb uns criteris determinats. Per altra banda, fonts consultades corroboren que l’Ajuntament fa arribar informació a les entitats, alhora de prendre decisions que els hi afecten, per correu electrònic o directament per telèfon. Element que es fa de forma tàcita però no explícita per reglament, lo que denota una necessitat d’actualitzar-lo a la pràctica institucional de l’Ajuntament.

El reglament no regula les audiències públiques, que són compareixences de les forces polítiques que constitueixen l’equip de govern que tenen l’objectiu de rendir comptes a la ciutadania i explicar la tasca que estan duent a terme des de l’Ajuntament.

Segons fonts consultades, aquest mecanisme gairebé no s’usa entre la ciutadania. En canvi, amb les entitats s’usa de forma periòdica, enviant documentació a les entitats afectades per alguna política municipal. Algunes de les entitats a més, com s’ha mencionat anteriorment, solen participar en els consells i comissions de treball, per lo que indica que l’equip de govern té la dinàmica de comunicar a les entitats les seves intencions de portar a terme polítiques públiques i en algunes ocasions, les fa partícips del seu disseny. Per altra banda, fora bo introduir anualment una compareixença amb la ciutadania per explicar el que s’ha fet durant l’any anterior i obrir un torn de paraules que permeti que la gent s’expressi.

Queixes, incidències i suggeriments

L’article 17 del reglament de participació ciutadana esmenta que “l’Ajuntament ha de garantir el respecte als drets i deures dels ciutadania, degut a l’actuació del propi Ajuntament. Per això es dotarà d’un servei a la web municipal i a les oficines de l’Ajuntament on els ciutadania podran adreçar les seves queixes, incidències suggeriments. També s’habilitaran aplicacions per a telèfons mòbils.”

L’Ajuntament té a disposició de la ciutadania un sistema de recollida de queixes i suggeriments que es pot fer per distints canals:

— Instàncies que es registren a l’Ajuntament: Plaça de la vila, 17, codi postal: 07260

- Presencialment, reunint-se amb batllia o acudint a l'àrea concreta que pugui atendre la sol·licitud.
- Via telefònica, al telèfon general de l'Ajuntament: 971 647 221
- Xarxes socials com *twitter* o *facebook*.
- A través de la web de l'Ajuntament a la direcció <http://www.porreres.cat>

Batllia és el responsable de recollir totes les queixes i propostes i derivar-les a les àrees que pertoquin per tal que la sol·licitud sigui correctament atesa.

Es constata que aquest mecanisme s'usa de forma periòdica i el grau de satisfacció per part de la ciutadania porrerenca és alt. Concretament, s'aprecia que la batllessa tingui les portes obertes del seu despatx i rebí a qualsevol persona sense demanar cita prèvia. Al ser un poble petit, la gent que es troba pel carrer a l'equip de govern també té la possibilitat de manifestar-li el seu malestar per temes concrets. Això indica que el grau de comunicació entre la ciutadania i l'equip de govern és positiu. Tot i que les sol·licituds solen ser adequadament abordades, la devolució cap al ciutadà es fa més difícil. Caldria millorar en aquest aspecte passant per un procés de devolució sistematitzat. Fora recomanable també, tenir un telèfon de queixes que centralitzés les sol·licituds, en lloc de que aquestes passessin pel telèfon general que després deriva a l'àrea corresponent.

Portal de la Transparència

La normativa en participació ciutadana no preveu emperò la creació d'un **Portal de Transparència** que garanteixi un accés a la informació pública de qualitat. Les bases i requisits d'aquest Portal els trobem a la [Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació i bon govern](#) aprovada per les *Cortes Generales*¹², que supera la Llei 4/2011 de 31 de març, de la bona administració i el bon govern de les Illes Balears¹³. La Llei 19/2013 també regula aspectes del "bon govern" com crear un registre de grups d'interès i la comissió de garantia del dret d'accés a la informació pública, regula el silenci administratiu positiu o l'exercici del dret d'accés a la informació

¹² Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació i bon govern. En línia: http://www.boe.es/boe_catalan/dias/2013/12/10/pdfs/BOE-A-2013-12887-C.pdf (16/05/2016).

¹³ Llei 4/2011 de 31 de març, de la bona administració i el bon govern de les Illes Balears <http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST2425ZI112451&id=112451>

a partir del setze anys. A més, fixa en un mes el termini per resoldre les peticions, estableix un sistema de garanties i reclamacions i un règim sancionador, que inclou, per exemple, multes de fins a 12.000 euros o la destitució d'alts càrrecs per infraccions greus.

A la pàgina web de Porreres apareix emperò la voluntat de crear aquest portal¹⁴, que serà desenvolupat pròximament.

Processos de participació ciutadana

La normativa en Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Porreres tampoc preveu la realització de **processos de participació ciutadana**, que definim com el conjunt de tècniques o eines amb objectius determinats i d'una certa temàtica, que aplicades serveixen per que la ciutadania no associada i entitats puguin **influenciar de manera directe o indirecte en la política local municipal**.

Tot i no estar previst, el municipi de Porreres ha "emparat" la realització de processos participatius que s'han organitzat, emperò la ciutadania no té una noció clara del que s'ha fet, car tal volta el procés no ha seguit la sistematització adequada requerida (explicada més a baix). Fonts consultades han anomenat almenys els següents:

- Procés participatiu per la recollida de fems a les cases.
- Pla estratègic de medi ambient.
- Alguns fòrums ciutadans.

Es recomana doncs fomentar processos participatius en els àmbits adequats que promoguin la creació de la cultura participativa i aprofundeixin la democràcia local. Es bàsic que els processos compleixin un conjunt de criteris en el seu plantejament, posada en marxa, execució i seguiment per tal que "esdevinguin estratègies efectives de canvi i d'aprenentatge col·lectiu"¹⁵. Serveixen per obtenir una fotografia de les necessitats i prioritats del poble així com són una eina d'inclusió del màxim de col·lectius possibles. Aquests, haurien d'incloure:

¹⁴ Veure pàgina web de Porreres, en línia a: <http://www.porreres.cat/ajuntament/portal-de-transparencia> (03/07/2016)

¹⁵ Veure Pla Director de Participació Ciutadana de Barcelona 2010-2015. En línia: <http://governobert.bcn.cat/sites/default/files/PlaDirector%20Definitiu%2026octubre%5B1%5D.pdf> (16/05/2016)

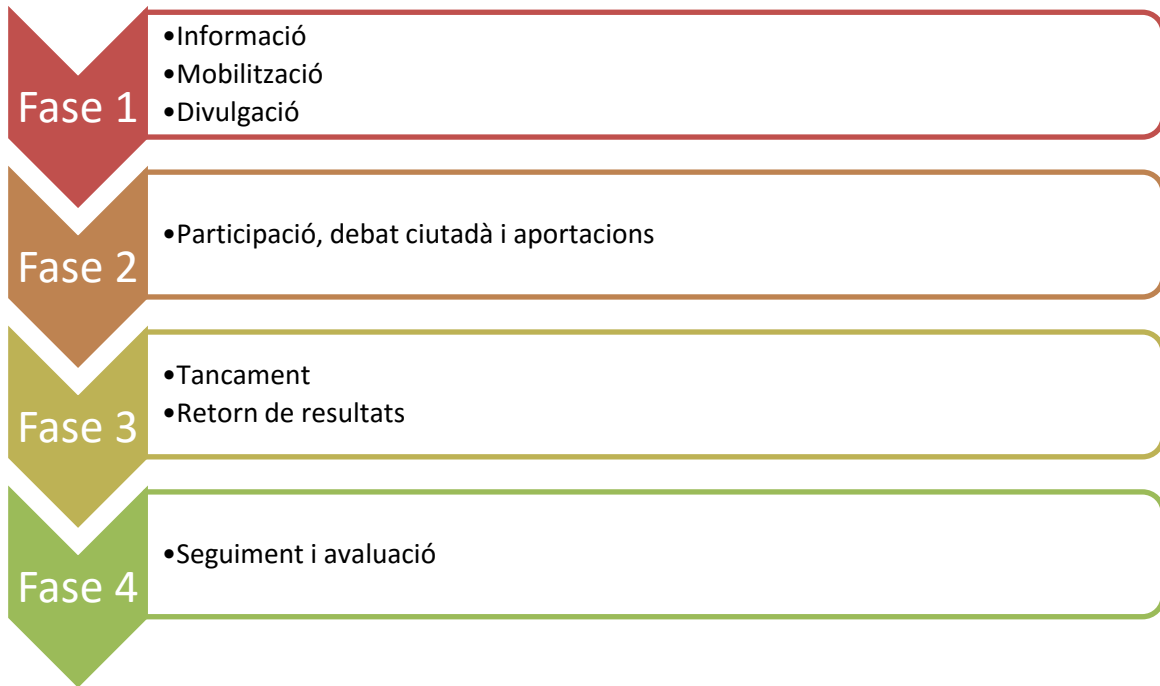

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

- (1) la fase informativa/divulgativa que pretén donar la informació rellevant sobre el que s'està fent i indicar com la ciutadania pot participar,
- (2) la fase deliberativa on es produeix el debat ciutadà, es consensuen respostes per fer front als reptes plantejats i s'inclouen les aportacions adients.
- (3) I la fase de tancament i retorn, on s'explica a la ciutadania els resultats de la seva participació.

Quadre 1. Fases d'un procés de participació ciutadana

Quadre 2. Resum sobre els mecanismes de participació previstos per la normativa de participació ciutadana de l'Ajuntament de Porreres.

Mecanisme de participació	Modalitat	Freqüència ús
Intervencions ciutadanes al Ple	Les entitats poden realitzar peticions d'intervenció en determinats assumptes que es tractin al Ple de l'Ajuntament.	S'utilitza de forma poc freqüent.
	La ciutadania no associada (prèvia notificació) poden donar la seva opinió sobre algun assumpte tractat al Ple.	No s'utilitza.
	Les entitats poden fer precs i promoure propostes que seran considerades per el Ple.	No s'utilitza.
	Es pot sotmetre un assumpte a consulta popular a partir d'una petició del Batlle.	S'utilitza de forma poc freqüent.

Consulta Popular	Es pot sotmetre un assumpte a consulta popular a partir d'una petició del 50% de la població de Porreres.	No s'utilitza.
Iniciativa ciutadana	Les entitats tenen potestat per fer una petició que entri dintre de la seva competència que pot ser finançada parcialment per l'Ajuntament.	S'utilitza de forma freqüent.
Rendició de comptes i audiències públiques	L'ajuntament pot fer arribar a títol informatiu una iniciativa municipal pendent de ser aprovada a una entitat o associació afectada per aquesta.	S'utilitza de forma freqüent.
	L'entitat o associació afectada per aquesta política municipal pot assistir i intervenir (sense potestat decisòria) a reunions amb l'ajuntament on es tracti l'assumpte.	S'utilitza de forma freqüent.

Quadre 3. Resum sobre mecanismes de participació que l'Ajuntament no contempla en la seva normativa

La normativa no contempla	Com és la realitat institucional	Nombre de vegades que s'ha fet
Portal de la Transparència	A Porreres encara no s'ha creat	
Processos de participació ciutadana	Se n'han fet alguns sense una sistematització adequada per tal que siguin efectius.	La resposta és confosa. Es confon amb les consultes populars.

Reflexió-diagnosi: Els fets manifesten que l'estructura participativa de la municipalitat de Porreres està establerta en la pràctica institucional fins a una certa mesura: (1) pel que fan als **òrgans de participació**, s'observa que aquests funcionen però amb decisions no vinculants, el que limita el seu poder d'influència. A més, la meitat no són espais de deliberació i participació que inclouen a representants de la ciutadania, sinó de treball i execució formats per polítics i tècnics. Així doncs, no conformen òrgans de participació sinó

info@quorumconsultors.com
quorumconsultors.com

5. REPTES DE FUTUR. DIAGNOSIS PARTICIPADA

Un cop estudiat de forma segmentada la participació a Porreres, arribem a les següents conclusions que hem dividit en dues seccions: en la primera, s'anomenen els punts forts i febles de la participació a aquesta municipalitat. La segona, ens portarà a definir unes estratègies concretes, que definiran el model de participació que Porreres requeriria.

5.1. Punts forts i punts febles alhora de fer participació a Porreres

Els punts forts i febles a tenir en compte alhora de definir una proposta participativa per Porreres serien els següents:

	PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
Model de participació	El model de Participació Ciutadana impulsat fins a dia d'avui no ha sorgit a partir de l'iniciativa de l'Ajuntament sinó de la motivació i empena de les entitats. En aquest sentit, el teixit associatiu és ric, plural, representatiu, dinàmic i constitueix un capital social potent que dinamitza el territori.	L'estructura de participació ciutadana que l'Ajuntament disposa no prioritza ni desenvolupa gairebé canals i mecanismes per tal que la ciutadania no associada exerceixi el seu dret a participar.
Teixit associatiu	Les entitats estan consolidades i tenen un transcorregut social reconegut per la gent del poble. Hi ha bona predisposició al treball en xarxa i a favor del bé comunitari del poble.	Les entitats requereixen de més suport institucional en distints aspectes formatius, de funcionament intern o d'implementació d'activitats. Caldria que hi comencés a haver relleu generacional i motivació d'altres persones a prendre el seu lideratge.
	L'Ajuntament té potencial com a institució generadora de sinèrgies entre associacions.	No obstant això, no exerceix un paper d'impulsar, provocar i coordinar la participació de les entitats en assumptes rellevants, més enllà de les festes del poble.
	El jovent demostra tenir inquietuds associatives i de canvi, tal i com es veu a l'Assemblea popular.	Caldria que es treballés de forma més activa amb el jovent, a partir d'un espai com un casal o amb propostes d'activitats dirigides a aquest col·lectiu.
Òrgans de participació municipals	Els òrgans de participació municipal són variats i funcionen correctament. Alguns d'aquests inclouen en la seva composició a entitats i ciutadania no	Les decisions i acords presos per aquests òrgans no són vinculants, sinó merament informatius i consultius.

	associada.	
Mecanismes de participació	Les iniciatives ciutadanes com a mecanisme de participació funcionen.	Els processos de participació que s'han dut a terme no s'han desenvolupat a partir d'una metodologia sistematitzada i han estat poc informats a la ciutadania.

5.2.Reptes generals i recomanacions finals

Repte	Estratègia suggerida	Desenvolupament de l'estratègia
1.Caldria que la municipalitat adoptés un rol major en el lideratge del foment de la cultura participativa a Porreres	Transformar l'Ajuntament en un agent impulsor i coordinador del debat ciutadà i de la participació ciutadana, que complementi la tasca del teixit associatiu. Engrescar la participació del poble, en paral·lel al teixit associatiu.	1.Fomentar accions formatives , divulgatives, informatives sobre participació ciutadana que facilitin i familiaritzin als tècnics municipals, a les entitats i a la ciutadania amb els conceptes i mètodes participatius (taules redones, fòrums...).
		2. Assistir (equip de govern, tècnics municipals) a les jornades i taules redones que es facin de participació ciutadana arreu de Mallorca, especialment les oferides pel Consell insular.
		3.Impulsar accions participatives , incloent-hi totes les sensibilitats possibles, que generin consciència de comunitat, que sensibilitzin d'allò públic i contribueixin a que a través de la pràctica, es fomenti la cultura participativa (per exemple, pressupostos participatius, fòrums ciutadans...).
		4. Treball amb els joves . (1) Estudiar la possibilitat d'obrir el casal de joves o de posar una/a dinamitzador/a que treballi amb aquest col·lectiu i que pugui dinamitzar un programa d'activitats que ajudin a mobilitzar-los (concerts, xerrades...). (2) Plantejar subvencions, concursos d'idees, ajudes relacionades amb la promoció de l'art, el teatre i la cultura entre el jovent.(3) fomentar la creació de nous grups de joves que han de tenir una estructura dinàmica i flexible, poc estructurada, amb llibertat de compromís.
		5.Oferir càpsules formatives de forma periòdica per les entitats per tal que aquestes optin més per les xarxes socials , per la implicació dels joves i per una altra manera de treballar . Generar material de suport addicional en aquest sentit, per penjar a la web, com "manual de bones pràctiques" en aquests assumptes.
		6.Tenir una persona referent de suport a les associacions que les pugui assessorar en els temes que els hi afecten i derivar en els serveis municipals que requereixin. Garantir la detecció i resolució de possibles demandes i necessitats dels grups informals per facilitar-los el treball que realitzen (tenir un telèfon i persona de contacte, fer visites constants a les entitats per mantenir una relació fluïda)
		7. Estudiar la possibilitat de cedir espais municipals a les

		entitats per tal que continuïn la seva tasca.
		8. Dinamitzar més la biblioteca del poble, amb activitats i projectes comuns
		9. Obrir un espai de debat sobre construir un model de poble consensuat per tota la gent. Tractar el tema del desenvolupament local de Porreres i el turisme sostenible.
		10. Accions dirigides a incrementar la sensibilització per la diferència, per la inclusió de nous i per fer que les persones es sentin més còmodes allà on viuen.
2. Caldria que la municipalitat adoptés un major lideratge en la coordinació de les demandes de les entitats i ciutadanes i que les inclogués en les polítiques municipals.	Fomentar que l'Ajuntament potencii el seu rol d'agent relacional entre entitats i ciutadania, capaç d'incloure-los en la presa de decisions municipals.	<p>1. Establir un òrgan consultiu multilateral i de coordinació entre entitats format per un representant de cada una, a reunir-se tres cops a l'any, on es debatessin assumptes d'interès municipal, associatiu i ludico-festiu. En aquest òrgan es convidarà a participar i es farà un retorn de la posada en pràctica de processos en els que s'ha consultat a les entitats.</p> <p>2. Generar mecanismes de relació conjunta entre entitats per tal que es comuniquin de forma més fluïda i periòdica (mailing conjunt, grups de whatsapp per temàtica conjunta...).</p> <p>3. Instigar a partir del treball en xarxa, propostes de col·laboració concretes amb les escoles, biblioteca, centres d'art o de música, que permetin potenciar el treball en xarxa i enfortir la seva capacitat d'implicació en el municipi (engegar projectes de radio per joves, pensar en propostes conjuntes de treball entre entitats per impulsar noves vies d'acció socio-educativa i participativa...)</p> <p>4. Incloure alguns representants de la ciutadania no associada en el consell de circulació i la comissió de Porreres Radio.</p> <p>5. Crear el Consell o la comissió municipal d'Esports, degut al nombre elevat d'entitats esportives que hi ha.</p> <p>6. Engegar processos de participació sectorials impulsats per la comissió de cultura o pel consell escolar, en el marc de les propostes treballades en aquests òrgans de participació.</p>
3. Caldria que la ciutadania tingués una informació més clara sobre que es fa i com funciona la municipalitat.	Modernitzar la informació, l'atenció i la participació de la ciutadania a la municipalitat	<p>1. Crear un portal de la transparència per tal que la relació amb la ciutadania no associada sigui més clara, directe, explicativa, més amena alhora de rendir comptes.</p> <p>2. Crear un espai virtual que sigui interactiu per la ciutadania que permeti plantejar propostes, queixes, suggeriments...</p> <p>3. Estudiar la possibilitat de millorar l'atenció directe al ciutadà, amb un/a informador/a amb idiomes a l'Ajuntament i a un altre punt d'atenció al ciutadà ubicat a un altre establiment municipal. Enfocar-se en donar serveis per persones interessades en serveis socials, el turisme del pla i en necessitats del jovent.</p>

6. Opinió dels entrevistats i dels membres de les entitats

Per elaborar el present document estratègic s'han realitzat tot una sèrie d'entrevistes qualitatives, concretament, 5 entrevistes a persones vinculades a l'Ajuntament (polítics i tècnics). A més, es va desenvolupar un taller per entitats on hi assistiren un total de 29 persones que representaven les distintes sensibilitats del teixit associatiu porrerenc. Com s'ha especificat a la metodologia, també s'ha efectuat un anàlisi exhaustiu de fonts documentals i jurídiques que han complementat la informació.

6.1. Entrevistes qualitatives

S'han realitzat un total de 5 entrevistes qualitatives a representants del teixit associatiu i a antics membres de l'equip de govern i de l'oposició de l'Ajuntament amb l'objectiu de conèixer l'estructura participativa del municipi de Porreres i la trajectòria associativa, això és:

- Saber si l'ajuntament/administració pública local té una política real de participació.
- Com es tradueix en òrgans, processos i relacions entre departaments.
- Quina és la relació de amb el teixit associatiu (grau "d'administració relacional").

Les persones entrevistades tenien un llarg recorregut associatiu i havien estat altament actives a la vida associativa del poble. Coincidien en el discurs de la participació, que era elaborat i aproximat al que la ciència política i la sociologia entén per participació ciutadana. És dir, tot procés municipal on la ciutadania i entitats poden influir en les polítiques municipals. Les opinions entre els entrevistats foren variades i plurals, lo qual reflecteix la naturalesa diversa de les associacions del poble. Per exemple, algunes comentaren que "la participació és molt més que l'ajuntament te convoqui tres cops a l'any per confeccionar un programa de festes i que l'entitat digui el que vol fer". D'altres remarcaren valors com la coherència: "Participació és coherència, si no hi ha una xarxa, un fet que ajunti la participació en general, no és eficient. Que ningú estigui exclòs, que hagi inclusió social per totes les cultures del pobles, que no sigui tan tòpic."

Totes consensuaren que la participació a Porreres es complicada actualment car falta compromís, temps, implicació de la gent jove, falta un Ajuntament que provoqui debat, idees i il·lusions. Es digué que la gent d'aquest municipi no està acostumada a participar i que per tant, seria necessari dinamitzar-los i implicar a tothom en la formulació de la política municipal, car actualment tan sols hi ha marge per la implementació: "L'Ajuntament primer ha de tenir (generar) espais de debat,

després ha de coordinar, després provocar, s'han de donar directives clares, s'ha de motivar, mobilitzar, l'ajuntament no pot ser un espectador ed la participació”.

Un dels problemes remarcats per dos dels entrevistats fou el de la integració de la comunitat nouvinguda, “des de la participació ciutadana s'hauria d'integrar-los i treballar-hi”

Un segon repte que tots hi estigueren d'acord fou millorar la coordinació entre les entitats, per tal que no es solapin les activitats i que cada una pugui conèixer el que fan les demés: “el problema més gran en aquests moments és la manca de coordinació entre entitats”.

Una de les persones entrevistades es va queixar del funcionament de la biblioteca, per això hem inclòs a les recomanacions de millorar-ne la seva dinamització: “la queixa més gran que tenim és la biblioteca, nosaltres portem anys criticant i reivindicant el bon us del servei, només s'obre 2-3 hores al dia, més enfocada per infants, els llibres estan mal col·locats... ens agradaria que es dinamitzés més.”

D'entre els reptes proposats, es va reclamar l'obertura de nou del casal de joves o que les entitats estiguin més obertes a escoltar noves veus.

6.2 Taller d'entitats

Es va trobar pertinent recollir més informació de les entitats, degut a que en el cas de Porreres han estat el motor de la participació. En aquest sentit, el 25 i 26 de maig es va organitzar un taller participatiu amb entitats en el que hi participaren un total de 29 persones provinents d'àmbits diferents (per veure l'informe complert del taller, anar a Annexe1). El taller tenia un doble objectiu: per una banda, informar sobre el procés de participació ciutadana per elaborar el pla Director de Participació Ciutadana de Porreres, que l'Ajuntament ha titulat **Porreres Decideix**. Per l'altre, recollir les aportacions, necessitats i voluntats dels representants del teixit associatiu per tenir més elements de prioritat estratègica que enriqueixen i donen una visió més clara sobre el pla d'acció a seguir. Els objectius del taller participatiu foren els mateixos que els de les entrevistes.

Pel que fa a la **participació ciutadana**, es va percebre la importància que té per part dels agents socials, per implicar a la ciutadania en la vida pública. Els i les participants varen coincidir que la participació “suposa tenir una ciutadania implicada en el seu entorn, de manera que tingui un rol

emprenedor i protagonista alhora de decidir els assumptes que li afecten en el seu dia a dia.” Pel que fa al debat sobre el **teixit associatiu**, tothom va consensuar que a Porreres és ric, divers i disposa d’una llarga trajectòria que el fa ser un pilar de la dinamització del territori. Com a principal repte va sortir la necessitat de que els joves s’impliquin més en la vida associativa el poble i la manca de treball en xarxa. **L’estructura municipal prevista** per fer participació va ser debatuda, arribant a la conclusió que l’Ajuntament és una institució oberta i receptiva a escoltar i rebre als porrerenca i porrerenques. Emperò fins a dia d’avui, no ha generat espais de debat on es poguessin cocrear o codecidir polítiques municipals rellevants.

Per acabar, es va consensuar entorn a la idea que caldria que l’Ajuntament potenciï el seu rol dinamitzador i coordinador del teixit associatiu.

6.3 Qüestionaris a 20 persones referent

Per complementar la informació, també vàrem optar per enviar 20 qüestionaris a distintes entitats de manera que aportessin una visió més enriquidora de la realitat participativa de Porreres. De 20 qüestionaris enviats, en reberen 7 de tornada, la qual cosa sol ser usual donat aquest tipus de metodologia d’investigació social. Els qüestionaris constaven en 4 parts i eren molt similars a les preguntes plantejades a les entrevistes en profunditat i al taller participatiu: la primera part que constituïa el primer eix estratègic, es demanava que era la participació i qui la feia. EN aquesta secció els entrevistats respongueren amb nocions bàsiques de la participació, accentuant que aquesta provenia de l’acció de les entitats i la ciutadania. EL segon eix estratègic es referia al teixit associatiu, la seva naturalesa i dinàmiques. La informació extreta d’aquesta part fou útil ja que ens va permetre comparar impressions i maneres diferents de percebre la realitat que ajuden a integrar distintes sensibilitats. En tercer lloc, l’eix número 3 es referia als mecanismes de participació oferts per l’Ajuntament on la resposta fou pràcticament similar a tots els qüestionaris: es comunicà que es tenia un desconeixement sobre la matèria, lo qual indica una estructura de participació municipal poc desenvolupada en aquest sentit. En quart lloc, referent a les millores, observàrem que moltes d’aquestes ja havien estat comentades anteriorment així com un estat general de cansament que va fer que aquesta secció no fos tan enriquidora com les anteriors.